Trädgårdsföreningen

Anders Dernback copy

Trädgårds-föreningen

Historia

Trädgårdsföreningen är en stadspark i centrala Göteborg, avgränsad av Nya Allén, Vallgraven, Södra vägen samt Ullevigatan. Parken har numera ett rosarium, växthus, palmhus samt butiker, caféer och en utomhusscen för olika uppträdande. I parken ligger också Restaurang Trädgårn. Rosariet i parken har belönats med tre stjärnor i Guide Michelin och klassas därför som en av Göteborgs stora sevärdheter.

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Göteborgs Trädgårdsförening bildades år 1842, efter beslut av Karl XIV Johan den 28 september 1842 att "afträda den Segerlindska ängen (cirka 18 tunnland) för ändamålet". Denna hade tidigare tillhört den kände Göteborgs traktören och hotelldirektören **Laurentius Segerlind.**

Initiativtagaren var kaptenen vid Göta artilleriregemente Henric Elof von Normann, en stor blomsterälskare, som på sommaren 1840 reste till Berlin och besökte dess stora botaniska trädgårdar. Övriga stiftare var: överläkaren på Sahlgrenska, P. C Westring, kommerserådet James Dickson, docenten M. W von Düben, doktor A. G. Franck, apotekaren A. H. Grén, magister J. E. Areschoug samt juveleraren J. E. Tengstedt.

Ett årligt bidrag på 1 000 riksdaler till den då nybildade Trädgårdsföreningen beslutades 1842 av Magistraten i Göteborg. Pengarna avsåg att föreningens trädgårdsmästare skulle ta hand om stadens parker och planteringar. Åtskilliga gånger förlängdes överenskommelsen.

Efter fredstraktaten 1809 fick Segerlind idén att bygga det första riktiga hotellet i staden, vilket skedde 1810-1812 då Hotel Göta källare stod klart.

Laurentius Segerlind

Laurentius Segerlind, född 15 juli **1774** på rusthållet Högsgården i Segerstads socken i Skaraborgs län, död 2 augusti **1834** i Göteborg, var en svensk traktör, hotelldirektör och teaterchef. Segerlind var son till en Lars Larsson och gick åren **1791-1794** på Katedralskolan i Skara. Hans önskan var att bli präst, vilket det inte fanns pengar till, varför han begav sig till Göteborg. Han kom här i lära hos vagnmakare Westring på Vallgatan, där han stannade i flera år. Han gifte sig med den åtta år äldre Johanna Margareta Jansson från Marstrand, som drev ett litet värdshus och ansågs ha "någon förmögenhet". Segerlind blev nu själv traktör och köpte ett tvåvåningshus vid Vallgatan 64. Den 14 maj **1802** fick han magistratens tillstånd att bedriva "traktörsnäring", varpå huset byggdes på med ytterligare en våning. Just då verksamheten tog fart inträffade den stora branden i slutet av **1802** som slukade Segerlinds hus tillsammans med hundratals andra. Med vänners hjälp fick han därefter köpa ett stenhus vid Drottninggatan 126, där han redan vid påsktid **1803** färdig med "diverse glada och möblerade rum för resande samt drängkamrar och stall för hästar, äfven vagnbodar"

James Dickson, född 3 februari 1784 i Montrose, Skottland, död 17 november 1855 i Göteborg, var en svensk handels- och industriman. James Dickson fick först anställning på ett kontor i Edinburgh 1798, men emigrerade till Sverige 1809, sju år efter sin äldre bror Robert, och bosatte sig i Göteborg där han fick burskap den 1 mars 1810. Han var en driven affärsman, som år 1816 grundade firman James Dickson & Co. Åren 1829–33 var Dickson principal för Göteborgs sparbank, och 1831 blev han medlem av Sundhetskommitten i Göteborg, skapad för att hantera den annalkande asiatiska koleran – som mycket riktigt kom till Göteborg 1834, först i Sverige. Han var en av **stiftarna till Trädgårdsföreningen i Göteborg.**

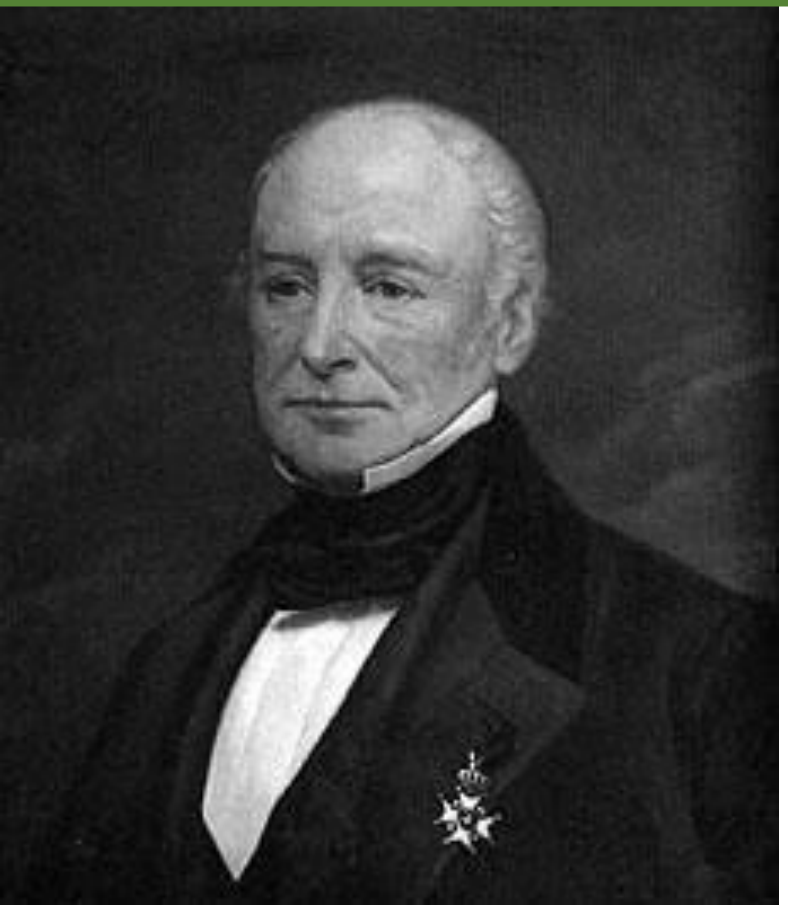

James Dickson (1784–1855)

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Trädgårds-föreningen

Carl Fredrik Victor von Gegerfelt, född 6 maj 1817 i Jönköping, död 13 mars 1915 i Torekov i Kristianstads län, var en svensk stadsarkitekt i Göteborg (1872–1896) och lärare i byggnadskonst under 1860- och början av 1870-talen vid Chalmerska slöjdskolan och Slöjdföreningens skola i Göteborg. 1843 – Plan för Trädgårdsföreningen, tillsammans med Heinrich Kaufmann. 1849 – Drivhus för ananas i Trädgårdsföreningens park. Som stadsarkitekt i Göteborg kom Gegerfelt att rita många byggnader där man bland annat kan nämna:Trädgårdsföreningen 1875.

Adrian Crispin Peterson, född 2 september 1835 i Grava i Värmland, död 16 augusti 1912 i Vasa församling i Göteborg, var en svensk arkitekt och kommunpolitiker.
Peterson ritade över trettiofem nybyggnader av kyrkor, främst i Bohuslän och Halland, förutom ombyggnader och restaureringar. Han var emellertid upphovsman till många profana byggnader. Sedan 1872, då han bosatte sig i Göteborg, var han arkitekten bakom en stor mängd byggnader där. **Gjorde arbeten till Trädgårdsföreningen.**

Andra exempel Societetshuset i Marstrand (1886)

Adrian Crispin Peterson, född 2 september 1835 i Grava i Värmland, död 16 augusti 1912 i Vasa församling i Göteborg, var en svensk arkitekt och kommunpolitiker.
Peterson ritade över trettiofem nybyggnader av kyrkor, främst i Bohuslän och Halland, förutom ombyggnader och restaureringar. Han var emellertid upphovsman till många profana byggnader. Sedan 1872, då han bosatte sig i Göteborg, var han arkitekten bakom en stor mängd byggnader där. **Gjorde arbeten till Trädgårdsföreningen.**

Andra exempel Societetshuset i Marstrand (1886)

Wernerska villan i Göteborg (1889)

Trädgårdsföreningen i Göteborg

I mars 1843 fick arkitekterna Victor von Gegerfelt och Heinrich Kaufmann i uppdrag att tillsammans med trädgårdsmästaren Franz Töpel, ta fram ritningar och kostnadsberäkningar för en anläggning på fältet. Både Gegerfelt och Töpel fick dock avgå i augusti 1844, men det blev ändå Gegerfelts och Kaufmanns gemensamma bolag "ByggnadsContoiret" (startat 1842) som fick uppdraget med att uppföra trädgårdsanläggningen. Det visade sig snart vara ett problematiskt och dyrt arbete, eftersom hela området bestod av blålera och "pålningarna var som att slå ner en tändsticka i en smörklick". Staden utlovade finansiellt stöd med 5 000 riksdaler Banco och några tusen lass med en "utmärkt god compost" från Larmgatan som skulle "bereda en herrlig vegetation uti den annars så liftomma leran", dessutom skrevs ett förmånligt avtal med "styrelsen öfver Artilleri Staben" om att under två år erhålla all hästspillning därifrån mot en ersättning av 250 Riksdaler Banco om året.

Café Grindstugan vid entrén invid Bältspännarparken

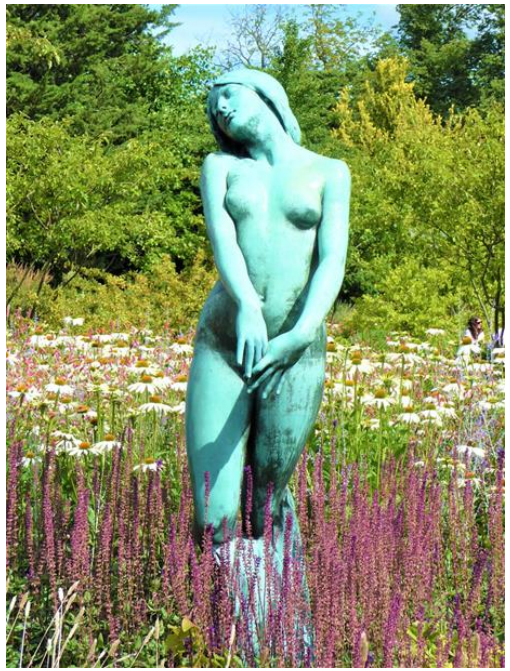

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Den 29 maj 1863 beslöts att Trädgårdsföreningen skulle förses med en gasledning. Då verksamheten expanderade uppfördes år 1874 en ny ekonomibyggnad vid dåvarande Slussgatan, ritad av Gegerfelt.

Fröhandel var från början den stora inkomstkällan, och som mest delades 40 000 exemplar ut av deras katalog. Byggnaden för Fröhandeln stod klar i november 1876, även den ritad av Gegerfelt. Legendarisk i sammanhanget blev fröhandelsföreståndaren och kamreren Gustaf Alfred Gustafsson, som under 50 år (1887-1937) ledde fröhandeln på ett mycket lönsamt sätt. Byggnaden förlängdes 1890, och år 1920 genomfördes en större ombyggnad.

På grund av en sviktande ekonomi övertogs parken år 1975 av Göteborgs kommun.

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Restaurangen

Göteborgs Trädgårdsförening, restaurangen 1887-1965.
Trädgårdsföreningens restaurant stod klar den 14 april 1887 efter ritningar av Adrian C. Peterson. Den ombyggdes 1923 av arkitekt Carl Bergsten, men brann ned 1965. Konsertsalongen var namnet på byggnaden före 1923.

Palmhuset uppfördes år 1878 i gjutjärn och glas till en kostnad av 145 000 kronor. Det berömda Kristallpalatset i London, som uppfördes för Londonutställningen 1851, var en viktig arkitektonisk förebild. Byggnaden har en yta på närmare 1 000 kvadratmeter, och är uppdelad i olika sektioner med varierande klimat för olika typer av växter.

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Göteborgs Trädgårdsförening

Restaurangen

Göteborgs Trädgårdsförening, restaurangen 1887-1965.

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Trädgårdsföreningen är en stadspark i centrala Göteborg, avgränsad av Nya Allén, Vallgraven, Södra vägen samt Ullevigatan. Parken har numera ett rosarium, växthus, palmhus samt butiker, caféer och en utomhusscen för olika uppträdande. I parken ligger också Restaurang Trädgårn. Rosariet i parken har belönats med tre stjärnor i Guide Michelin och klassas därför som en av Göteborgs stora sevärdheter.
Som första park i Sverige förklarades Göteborgs Trädgårdsförening den 2 juni 1992 som byggnadsminne. Redan 1976 hade Palmhuset i parken blivit byggnadsminne. Trädgårdsföreningens park började anläggas 1842. Den är en av landets allra tidigaste offentliga parker och den för tillkomsttiden mest storslagna. Genom sina engelska influenser intar den en unik ställning gentemot senare anlagda stadsparker, som utformades efter tyska parkanläggningsideal. Anläggningens plan, liksom växturvalet i rabatter och planteringar, har fram till idag bibehållit sin ursprungliga karaktär med tidstypiskt växtsortiment och slingrande stigar.

Trädgårdsföreningen i Göteborg

Ett par av parkens tidigaste byggnader är uppförda under parkens tidigaste tid, direktörsvillan 1847 och elevbostaden 1868, medan många av de övriga tillkom kring sekelskiftet. Idag utgör Trädgårdsföreningens park en av de mest välbevarade offentliga parkerna från 1800-talets mitt samtidigt som den intar en särställning i parkanläggandets svenska historia. Den blev tidigt den viktigaste promenadplatsen för stadens borgerskap och utgör numera en omistlig del av stadsmiljön i centrala Göteborg.

Trädgårdsföreningen i Göteborg

TRÄDGÅRDSFÖRENINGEN

Trädgårds-
föreningen
Historia

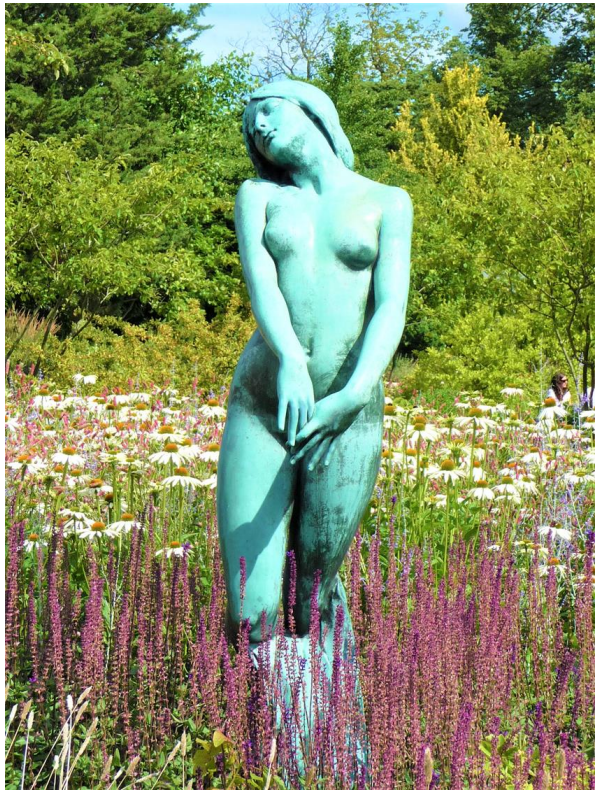

Trädgårds-
föreningen
Historia

TRÄDGÅRDSFÖRENINGEN